

10. Ящицка О. Р. Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні : організаційно-правовий аспект : Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. Р. Ящицка. – К., 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/934/1/%D0%B4%D1%96%D1%81%D0%B5%D1%80.pdf>.

11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/print.

12. Prudential Supervision : Why Is It Important and What Are the Issues? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nber.org/papers/w7926 DOI: 10.3386/w7926.

13. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print>.

14. Про затвердження Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 01 жовтня 2015 року № 1597 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1311-15/print>.

15. Про затвердження Положення про нагляд за дотриманням пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 01 грудня 2015 року № 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1599-15/print>.

УДК 351.814:339.56

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПОВІТРЯНОМУ СПОЛУЧЕННІ: МИТНИЙ АСПЕКТ

NORMATIVELY LEGAL ADJUSTING OF TRANSPORTATIONS IN INTERNATIONAL AIR REPORT: CUSTOM ASPECT

Прокопенко В.В.,
к.ю.н., доцент,

доцент кафедри морського та митного права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена дослідженню нормативно-правового регулювання діяльності повітряного транспорту України, яка пов'язана з переміщенням через митний кордон України. З'ясовано, що в чинному законодавстві України застосовуються споріднені поняття «повітряний транспорт», «авіаційний транспорт», які не є тотожними. Акцентується увага на дискусії в науковій літературі відносно питання співвідношення понять «повітряний транспорт» і «авіаційний транспорт». Запропоновано внесення відповідних змін у чинне законодавство України щодо використання однакової термінології у досліджуваній сфері.

Ключові слова: авіаційний транспорт, авіація загального призначення, державна авіація, комерційна авіація, міжнародні нормативні акти, національні нормативні акти, повітряний транспорт, цивільна авіація.

Статья посвящена исследованию нормативно-правового регулирования деятельности воздушного транспорта Украины, связанного с перемещением через таможенную границу Украины. Установлено, что в действующем законодательстве Украины применяются родственные понятия «воздушный транспорт», «авиационный транспорт», которые не являются тождественными. Акцентируется внимание на дискуссии в научной литературе относительно вопроса соотношения понятий «воздушный транспорт» и «авиационный транспорт». Предложено внесение соответствующих изменений в действующее законодательство Украины относительно использования одинаковой терминологии в исследуемой сфере.

Ключевые слова: авиационный транспорт, авиация общего назначения, государственная авиация, коммерческая авиация, международные нормативные акты, национальные нормативные акты, воздушный транспорт, гражданская авиация.

The article is sanctified to research of the normatively legal adjusting of activity of air transport, that is related to moving through the custom border of Ukraine. It is found out, that a concept «air transport», «aviation transport», are used in some legislative acts of Ukraine in parallel. In other legislative acts a legislator operates or by a concept «aviation transport», or «air transport». It is underlined that in international conventions in the field of international air reports is used concept «air transport». Attention is accented on discussions in scientific literature in relation to the question of correlation of concepts «air transport», «aviation transport».

Certainly, that for the decision of question of identical application of conceptual-categorical apparatus in the Ukrainian legislation, taking into account aspiration of Ukraine in relation to implementation of international norms, rules and standard sin the national legislation of Ukraine and position of International organization of civil aviation in relation to operating in conventions, standards, regulations exceptionally by a term «air transport», it is necessary to conduct the revision of normative acts of Ukraine in the field of international air reports in relation to replacement in texts of corresponding acts of concept «aviation transport» on a concept «air transport».

It is set that for citizens, that move an air transport through the state boundary of Ukraine, envisaged prohibitions and limitations in relation to transporting of separate objects, substances both in an airplane, and in a passenger salon.

It is found out, that national normatively legal providing of custom formalities there is the Custom code of Ukraine on an air transport, Law of Ukraine «On border control» and bylaw of Government of Ukraine and row of central executive (in industry of transport, finances, guard of state boundary and others like that) bodies.

Key words: aviation transport, aviation of the general setting, state aviation, commercial aviation, international normative acts, national normative acts, air transport, civil aviation.

Ступінь розвиненості транспортних мереж кожного виду транспорту як на рівні державного сполучення, так і на рівні міжнародного є важливою складовою економічного розвитку.

Повітряний транспорт є одним із наймолодших видів сполучення, проте властиві йому характеристики вирізняють його серед інших видів транспорту та поступаються

йому, завдяки чому кількість сфер застосування повітряного транспорту тільки збільшується, а загальна частка вантажообігу та пасажиропотоку поступово підвищується.

Враховуючи специфіку цього виду транспорту, то саме шляхи його руху – повітряні коридори, що проходять через повітряні кордони різних країн, простір Світового океану тощо, обумовили необхідність формування осо-

бливої бази нормативно-правового регулювання перевезень у міжнародному повітряному сполученні, яка б виходила з існуючих засад міжнародних відносин держав та забезпечила їх імплементацію і розвиток в національних законодавствах.

Дослідженню питань, пов'язаних із повітряним транспортом, присвячуються наукові роботи з наук державного управління, технічних, економічних та юридичних наук, кожна з яких у певному ракурсі розглядає ці питання. Юридичні науки також досліджують повітряний транспорт відповідно до свого предмету. Митне право, в свою чергу, розглядає повітряний транспорт з позицій порядку і умов переміщення ним митного кордону, проведення митного контролю та митного оформлення, виконання митних формальностей тощо. Це праці таких вчених, як: Є.В. Додін, Ю.М. Дьомін, П.В. Пашко, Л.М. Письмаченко, Д.В. Приймаченко та інші. Разом з цим, питання нормативно-правового регулювання перевезень у міжнародному повітряному сполученні не досліджувалися. Відповідно до цього **метою статті** є дослідження нормативно-правового регулювання перевезень у міжнародному повітряному сполученні, актів міжнародного права, ратифікованих і нератифікованих Україною, та національного законодавства; визначення ступеню та перспектив узгодженості останнього з міжнародним.

Головною перевагою повітряного транспорту є швидкість доставки пасажирів і термінових вантажів на великі відстані та у важкодоступні райони. Але є й інша «сторона медалі» – доволі велика собівартість перевезень, залежність від природних умов.

У національному законодавстві зміст поняття «повітряний транспорт» не розкрито. Більш того, поряд з цим поняттям у чинному законодавстві та науковій літературі досить часто застосовується поняття «авіаційний транспорт», що дає змогу припустити їх синонімічність. Так, відповідно до ст. 21 Закону України «Про транспорт» одним із видів транспорту загального користування є авіаційний транспорт, а в ч. 9 ст. 16 цього Закону законодавець вказує, що «перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти повітряним, а в окремих випадках й іншими видами транспорту, підлягають обов'язковому контролю на відповідність їх вимогам безпеки» [1], тобто мова вже йде про повітряний транспорт. В Повітряному кодексі України законодавець використовує виключно поняття «повітряний транспорт», хоча в п. 2 ч. 6 ст. 12 зустрічається поняття «авіаційний транспорт» [2]. У Господарському кодексі України в ч. 3 ст. 306 використовується термін «авіаційний транспорт», а в ч. 4 ст. 307 вже застосовується поняття «повітряний транспорт» [3]. У Земельному кодексі України в ст. 72 використано поняття «авіаційний транспорт», а в п. 6 ч. 4 ст. 83 – «повітряний транспорт» [4]. У Митному кодексі (далі – МК) України глава 31 має назву «Митні операції на авіатранспорті», і в ст. ст. 95, 186, 227 МК України застосовується поняття «авіаційний транспорт», але в ст. ст. 188, 305, 335, 359 МК України вже використовується поняття «повітряний транспорт» [5]. У Податковому кодексі України (підпункт «е» пункту 185.1 статті 185, підпункт «а» підпункту 195.1.3 пункту 195.1 статті 195 [6]), в Законах України «Про транзит вантажів» (преамбула, ч. ч. 4, 7 ст. 6 [7]), «Про прикордонний контроль» (ч. 1 ст. 17 [8]) законодавець оперує виключно поняттям «авіаційний транспорт». У Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУАП), Кримінальному кодексі України (далі – КК України) та в Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» використовується виключно поняття «повітряний транспорт» (ст. ст. 120, 133, 135-1, 137, 228, 236 КУАП [9], ст. ст. 276, 280, 281 КК України [10], ч. ч. 7, 10 ст. 32, ч. 7 ст. 38, п. 1 ч. 2 ст. 47 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» [11]).

У Положенні про Міністерство інфраструктури України також паралельно використовуються поняття «авіаційний транспорт» та «повітряний транспорт». Так, основними завданнями цього Міністерства є:

- забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері авіаційного транспорту та розвитку, будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, морського та річкового транспорту;
- затвердження правил проведення аварійно-рятувальних робіт на залізничному, повітряному, морському та річковому транспорті [12].

Практично така ж ситуація щодо використання вищевказаних понять спостерігається і в Положенні про Державну авіаційну службу України. Так, Державна авіаційна служба відповідно до покладених на неї завдань «<...> готує та укладає в порядку, передбаченому законодавством, міжнародні договори з питань співробітництва у галузі авіаційного транспорту, <...> здійснює ліцензування господарської діяльності з надання послуг з перевезень пасажирів та/або вантажу повітряним транспортом» [13].

Слід звернути увагу на Чиказьку конвенцію про міжнародну цивільну авіацію від 1944 р., глава III якої має назву «Міжнародний повітряний транспорт» [14] і природно, що її розробники вживають виключно поняття «повітряний транспорт». Крім того, Міжнародна організація цивільної авіації (далі – ІКАО) є видавником Угоди про міжнародний повітряний транспорт (відома як Угода про «П'ять свобод повітря») [15], назва якої вже свідчить про позицію цієї організації щодо застосування саме такої термінології в міжнародних документах. До речі, Україна не є стороною цієї Угоди.

Вищенаведене наштовхує на питання щодо співвідношення понять «повітряний транспорт» та «авіаційний транспорт». Безумовно, ці поняття є спорідненими, що ще більш актуалізує необхідність визначення їх співвідношення.

Першочерговим вважаємо проведення їх етимологічного аналізу. Словник української мови тлумачить поняття «повітря», перш за все, як невидиму газоподібну речовину (головним чином із суміші азоту й кисню), яка оточує земну кулю і якою дихають люди й тварини [16, с. 677]. Прикметник «повітряний» поміж іншого визначається як такий, який працює, приводиться в рух за допомогою повітря [16, с. 678].

Таким чином, повітряним є транспорт, який функціонує в повітрі та приводиться в дію повітрям (його природні властивостями) або за допомогою повітря. Повітряний транспорт залежно від принципів його створення та функціонування поділяють на ті, які легші від повітря (повітряні кулі (аеростати), дирижаблі) та ті, які важчі від повітря (дельтаплан, орнітоптер), параплан, планер, гелікоптери, гідроплани, літаки тощо). Остання група є значно більшою як за кількісним показником, так і за ступенем розповсюдженості й застосування.

Поняття «авіація» походить від французького «aviation» та латинського «avis», що перекладається як птах. Словник української мови визначає авіацію як теорію і практику пересування в повітрі на літальних апаратах, важчих від повітря [17, с. 10]. Тобто авіацією іменується певний процес, що стосується виключно літальних апаратів, важчих від повітря. Враховуючи викладене, авіаційний транспорт складається з літальних апаратів, важчих від повітря.

Відповідно до цього поняття «повітряний транспорт» та «авіаційний транспорт» співвідносяться як ціле і частина, «повітряний транспорт» є цілим, тому як включає всі види транспортних засобів, які рухаються в повітрі та приводяться в дію повітрям або за допомогою повітря, використовують повітряний простір, а «авіаційний транспорт» є частиною, включає лише частину, хоча і більшу, зазначених транспортних засобів, які є важчими від повітря.

Вважаємо, що підставою для ототожнення цих понять є переважання за кількісними показниками та ступенем розповсюдженості й застосування авіаційного транспорту.

Необхідно звернути увагу на позицію Є. Т. Шереметьєвої, яка звернула увагу, що «<...> під час доробки проекту нового Повітряного кодексу України вчені неодноразово наголошували про необхідність урахування того факту, що ІКАО при перевиданні у 2004 р. важливого для всіх користувачів повітряного простору нормативно-правового документа «Керівництво по регулюванню міжнародного повітряного транспорту» у передмові підкреслила, що питання польотів «виходять за межі даного Керівництва», оскільки термін «авіація» часто некоректно використовується замість терміну «повітряний транспорт». При цьому робився висновок, що «повітряний транспорт» є більш конкретним терміном, що стосується аспектів перевезення повітрям (зазвичай комерційним повітряним транспортом), а «авіація» є загальним терміном, який включає значно більше аспектів, таких як польоти військових, державних та приватних повітряних суден, виробництво повітряних суден, аеронавігацію, некомерційні повітряні перевезення й спеціальні авіаційні послуги» [18, с. 8].

Демченко Д.О. вказує на те, що «<...> з позиції перевезень у повітряній сфері, тобто з урахуванням чіткої мети – транспортування будь-якого об'єкта, доцільно застосовувати саме категорію повітряний транспорт» [19, с. 116].

Уникаючи дискусії з цього приводу, для вирішення питання відносно однакового застосування понятійно-категоріального апарату в українському законодавстві, враховуючи прагнення України щодо імплементації міжнародних норм, правил та стандартів в національне законодавство України і позицію ІКАО щодо оперування в конвенціях, стандартах, регламентах виключно терміном «повітряний транспорт», вважаємо необхідним провести ревізію нормативних актів України у сфері міжнародних повітряних сполучень щодо заміни у текстах відповідних актів поняття «авіаційний транспорт» на поняття «повітряний транспорт».

Необхідно зазначити, що авіація поділяється на державну та цивільну, і державне управління у сфері цивільної авіації та використання повітряного простору України здійснюють Міністерство інфраструктури України і Державна авіаційна служба України, тоді як уповноваженим органом виконавчої влади в галузі державної авіації є Міністерство оборони України.

Саме цивільна авіація задовольняє потреби держави і громадян у повітряних перевезеннях і поділяється на комерційну авіацію та авіацію загального призначення. Відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 1 Повітряного кодексу України авіація загального призначення – це «авіація, що не використовується для здійснення комерційних повітряних перевезень і виконання авіаційних робіт» [2]. На жаль, Повітряний кодекс України не дає уявлення про предмет регулювання авіації загального призначення. З цього приводу А. Швидкін пише, що авіація загального призначення – це «польоти і авіароботи, що виконуються з якоюсь певною метою», до яких він відносить: забезпечення спеціалізованих видів обслуговування в сільському господарстві, будівництві, фотографуванні; топографічну зйомку, спостереження та патрулювання, пошук і рятування, повітряну рекламу, персональну подорож тощо [20].

Згідно п. п. 21 п. 1.3. Правил реєстрації цивільних повітряних суден в Україні комерційна авіація – це «авіація, що використовується для регулярних або нерегулярних авіатранспортних перевезень пасажирів, пошти або вантажу та виконання авіаційних робіт за плату або за договором найму» [21].

Вищенаведене свідчить, що у здійсненні міжнародних повітряних перевезень основну групу авіаційних транспортних засобів складає комерційна авіація, але у випадку

здійснення міжнародної подорожі на приватному літаку – також і авіація загального призначення.

Порядок здійснення міжнародних повітряних перевезень регламентується як міжнародними нормативними актами, так і національними. До міжнародних нормативних актів у досліджуваній сфері необхідно віднести, в першу чергу, Чиказьку конвенцію про міжнародну цивільну авіацію від 1944 р., яка встановила основні принципи роботи міжнародної авіації, зокрема, правила польотів над територією країни-учасниці, принцип національної належності повітряного судна, полегшення міжнародних польотів, спрощення формальностей, міжнародні стандарти та рекомендовану практику. Крім того, ця Конвенція встановила, що регулярне здійснення повітряних перевезень в іншу країну неможливе без спеціального дозволу тієї країни [14]. Завдяки укладенню Чиказької конвенції склалася практика укладання двосторонніх угод про контроль за повітряними перевезеннями.

Законом України від 17 грудня 2008 р. [22] Україна приєдналася до Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 р. (Монреальська конвенція), яка застосовується до будь-якого міжнародного перевезення пасажирів, багажу або вантажу, яке здійснюється повітряним судном за винагороду.

Є ціла низка конвенцій щодо визнання прав на повітряні судна, про збитки, завдані іноземними повітряними суднами третім особам на поверхні, про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна тощо, але нас цікавить виключно митний аспект.

Основними міжнародними договорами, які регулюють повітряні перевезення, є міждержавні угоди про повітряне сполучення. Саме в цих угодах визначаються умови виконання міжнародних перевезень та здійснення міжнародних польотів між договірними державами. Україна наразі є учасником 70 міждержавних угод про регулярне повітряне сполучення, з яких 26 – між Україною та країнами-членами Євросоюзу [23]. Практично в кожній міждержавній угоді мова йде про поширення законів та правил держави однієї договірної сторони відносно, в тому числі, й митних формальностей (процедур) щодо прибуття до її території, перебування в її межах та відправлення з неї пасажирів, екіпажів, вантажу та пошти, повітряних суден авіапідприємств іншої договірної сторони. Звісно, деталізація таких формальностей не міститься в жодній угоді.

До національних нормативних актів у досліджуваній сфері необхідно віднести, перш за все, Повітряний кодекс України, Закон України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації». Є ціла низка підзаконних нормативних актів з питань аеронавігації, льотної експлуатації, авіаційної безпеки тощо. До речі, для громадян, які переміщуються повітряним транспортом через державний кордон України, передбачені заборони й обмеження, тобто не всі предмети підлягають транспортуванню повітряним транспортом. Більш того, відповідно до ч. 3 ст. 133 КУАП громадянин і посадові особи, які порушили правила перевезення небезпечних речовин або предметів на повітряному транспорті, несуть адміністративну відповідальність [9]. Перелік небезпечних предметів і речовин, заборонених до перевезення повітряним транспортом, затверджений Постановою КМ України від 12 травня 2007 р. № 723 [24].

Зазначимо, що нас цікавлять виключно нормативні акти, пов'язані з регулюванням митних формальностей на цьому виді транспорту. В першу чергу, це МК України, деякою мірою – Закон України «Про прикордонний контроль», а з підзаконних актів – Постанова КМ України від 21 травня 2012 р. № 451, якою затверджені Типова технологічна схема пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщу-

ються ними [25] та Типова технологічна схема здійснення митного контролю повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон [26].

До цієї групи нормативних актів необхідно також віднести: спільний наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства інфраструктури України від 27.04.2012 р. № 291/506/228, яким затверджено Порядок подання авіаперевізниками або уповноваженими ними особами попередньої інформації про пасажирів, імпорتنі та транзитні вантажі, які перевозяться повітряними суднами, органам охорони державного кордону та митним органам [27]; Наказ Міністерства інфраструктури України від 30.11.2012 р. № 735, яким затверджені Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу [28]; накази Державної митної служби України від 06.04.2004 р. № 240 «Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами» [29], № 137 від 18.02.2006 р. «Про затвердження Правил застосування спрощеного порядку здійснення митного контролю предметів, що переміщуються громадянами, які прямують авіаційним транспортом» [30], наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 р. № 186 «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів» [31]. У вказаних нормативних

актах містяться норми, які врегульовують порядок виконання митних формальностей, пов'язаних зі здійсненням митного контролю та митного оформлення повітряних суден, пасажирів, вантажу, багажу, які переміщуються через митний кордон України.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що міжнародний рівень нормативно-правового регулювання перевезень у міжнародному повітряному сполученні представлено Чиказькою конвенцією про міжнародну цивільну авіацію від 1944 р., Конвенцією про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 р., низкою міжурядових угод про повітряне сполучення.

На національному рівні щодо регулювання загальних питань таких перевезень необхідно назвати Повітряний кодекс України, Закон України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації» та низку підзаконних актів. З питань виконання митних формальностей – МК України, постанова КМ України від 21 травня 2012 р. № 451 та ряд інших підзаконних актів, норми яких присвячені виконанню митних формальностей.

Обґрунтовано необхідність проведення ревізії нормативних актів України у сфері міжнародних повітряних сполучень щодо заміни в текстах відповідних актів поняття «авіаційний транспорт» на поняття «повітряний транспорт», що відповідатиме термінології міжнародних актів у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про транспорт : Закон України від 10 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
2. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48–49. – Ст. 536.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.
7. Про транзит вантажів : Закон України від 20.10.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 51. – Ст. 446.
8. Про прикордонний контроль : Закон України від 05.11.2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 6. – Ст. 46.
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
10. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
11. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.
12. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 54. – Ст. 1755.
13. Положення про Державну авіаційну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 82. – Ст. 2332.
14. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 1944 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 40. – Ст. 2667.
15. Угода про міжнародний повітряний транспорт від 7 грудня 1944 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_147?find=1&text=%F2%F0%ED%F1%EF%EE%F0%F2.
16. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Том 6, 1975. – 832 с.
17. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І.К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Том 1, 1970. – 799 с.
18. Шереметьєва Є.Т. Теоретичні та методологічні основи дослідження повітряного права України / Є.Т. Шереметьєва // Юридичний вісник. – 2009. – № 1. – С. 7–11.
19. Демченко Д.О. Державна політика в сфері повітряного транспорту в Україні: особливості та основні напрями розвитку / Д.О. Демченко // Економіка та держава. – 2012. – № 9. – С. 115–118.
20. Швыдкин А. Что такое авиация общего назначения? / А. Швыдкин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bizavnews.com/237/6248>.
21. Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні» : наказ Міністерства інфраструктури України від 25.10.2012 р. № 636 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 93. – Ст. 3814.
22. Про приєднання України до Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень : Закон України від 17 грудня 2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 15. – Ст. 201
23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://new.avia.gov.ua/pro-nas/mizhnarodna-diyalnist/ugodi-pro-povityryane-spoluchennya/>
24. Про затвердження переліку небезпечних предметів і речовин, заборонених до перевезення повітряним транспортом : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 723 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 37. – Ст. 1477.
25. Типова технологічна схема пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
26. Типова технологічна схема здійснення митного контролю повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 451 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
27. Про затвердження Порядку подання авіаперевізниками або уповноваженими ними особами попередньої інформації про пасажирів, імпорتنі та транзитні вантажі, які перевозяться повітряними суднами, органам охорони державного кордону та митним органам : Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства інфраструктури України від 27.04.2012 р. № 291/506/228 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 36. – Ст. 1369.

28. Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу : Наказ Міністерства інфраструктури України від 30.11.2012 р. № 735 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 4. – Ст. 136.

29. Про затвердження Інструкції про організацію митного контролю та митного оформлення повітряних суден перевізників і товарів, що переміщуються цими суднами : Наказ Державної митної служби України від 06.04.2004 р. № 240 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 17. – Ст. 1227.

30. Про затвердження Правил застосування спрощеного порядку здійснення митного контролю предметів, що переміщуються громадянами, які прямують авіаційним транспортом : Наказ Державної митної служби України від 18.02.2006 р. № 137 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 9. – Ст. 579.

31. Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів : Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 14.03.2006 р. № 186 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 25. – Ст. 1840.

УДК 351.743 (477)

ДОСЛІДЖЕННЯ СФЕРИ МІСТОБУДУВАННЯ ЯК ПРЕДМЕТУ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

RESEARCH OF THE MAP OF SCIENCE AS A SUBJECT OF LONG-TERM ACTIVITY AND OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL ADJUSTMENT

Резніченко В.О.,
к.ю.н., заступник директора

Маріупольський інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом

У статті з'ясовано правовий зміст поняття «сфера містобудування» з точки зору її значимості для адміністративно-правового регулювання відповідної сфери суспільних відносин. Викладено сучасний погляд на розуміння дозвільної діяльності у сфері містобудування. Надано авторське розуміння дозвільної діяльності у сфері містобудування та виокремлено її основні ознаки.

Ключові слова: дозвільна діяльність, містобудування, містобудівна діяльність, публічна адміністрація, документ дозвільного характеру.

В статье выяснено правовое содержание понятия «сфера градостроительства» с точки зрения её значимости для административно-правового регулирования соответствующей сферы общественных отношений. Изложен современный взгляд на понимание разрешительной деятельности в сфере градостроительства. Предоставлено авторское понимание разрешительной деятельности в сфере градостроительства и выделены её основные признаки.

Ключевые слова: разрешительная деятельность, градостроительство, градостроительная деятельность, публичная администрация, документ разрешительного характера.

The article is devoted to the analysis of licensing activity in the sphere of urban planning as an object of administrative and legal regulation. The study presents a modern view of the understanding of licensing activities in the sphere of town planning as a set of legally significant procedures, the essence of which is the development and implementation of a set of measures aimed at preventing harm that can be caused to public and state interests, property, uncontrolled manufacture and sale of construction products, which can be dangerous to humans.

The article outlines the main features of permissive activity in the field of urban development, which are: 1) its main objective is to ensure the security of the person, economic and environmental security of the state; 2) the procedure for obtaining documents of permissive nature should be established exclusively by legislative acts and ensured by the force of the state; 3) obligatory for persons who are willing to engage in construction activities; 4) it is a special order of legal regulation of activity; 5) obligatory participation of public authorities, which have permits in the field of urban planning; 6) the existence of a legal mechanism for obtaining and challenging a permit in the field of urban development; 7) with the permissive activity, the rights and legitimate interests of a certain group of individuals and legal entities enshrined in the Constitution of Ukraine, on the one hand, and, on the other hand, the rights and legitimate interests of another group of individuals and legal entities are not violated and protected by the state.

Key words: licensing activities, urban planning, urban planning activities, public administration, permits.

Процеси, що на сьогодні відбуваються на теренах Української держави, свідчать про те, що наша країна стала на шлях європейського розвитку, де права і свободи людини і громадянина є найвищою соціальною цінністю. Однак, необхідно враховувати таку позицію, що реалізація прав одних громадян не повинна перешкоджати або порушувати права інших груп громадян. Яскравим прикладом такого порушення на сьогодні є містобудівельна діяльність, оскільки містобудівельний бізнес – є надприбутковим. У всіх цивілізованих країнах світу управління містобудівними процесами знаходиться в руках держави, і ці процеси безперечно регулюються спеціально створеними органами публічної влади. Тому питання, пов'язані із визначенням сфери містобудування як об'єкта адміністративно-правового регулювання та предмета дозвільної діяльності на сьогодні є актуальними та такими, що потребують вироблення балансу між потребами у будівництві щодо розширення та удосконалення інфраструктури міст та недопущення шкоди від такої діяльності.

Проблеми, пов'язані із визначенням сфери містобудування як об'єкта адміністративно-правового регулювання постійно перебувають у центрі уваги провідних фахівців у галузі адміністративного права: В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, О. М. Бутаєвої, А. С. Васильєва, В. М. Гарашука, С. Ф. Денисюка, О. В. Джафарової, С. В. Ківалова, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюка, С. О. Кузнецової, А. В. Матвійчика, Р. В. Миронюка, С. А. Помещікової, В. О. Ромаська, О. П. Рябченко, Б. М. Семенка, М. М. Тищенко, С. О. Шатрави, В. С. Шестака та ін.

Праці зазначених вчених покладені в основу формування підходу щодо сутності сфери містобудування як предмету дозвільної діяльності та об'єкту адміністративно-правового регулювання.

Насамперед, необхідно з'ясувати правовий зміст самого поняття «сфера містобудування» з точки зору її значимості для адміністративно-правового регулювання відповідної сфери суспільних відносин.